

ВОЛОДИМИРСЬКИЙ СОБОР у Києві — кафедральний православний храм УПЦ КП; пам'ятка архітектури. Первіс. проект склали арх. І. Штром і П. Спарро. 1862 проект П. Спарро переробив арх. О. Беретті. Збуд. 1862–82 у неорос. стилі з елементами візант. архітектури. У спорудженні собору брали участь арх. Р. Бернгардт, К. Маєвський, В. Ніколаєв. Собор тринефний, шестистовпний, з трьома апсидами, увінчаний сімома куполами (два з них розміщено над баштами-дзвіницями). Фасади, куполи та вікна мають аркові завершення; контрфорси ступінчасті. Внутр. настінні розписи 1885–96 виконали рос. (В. Васнецов, М. Нестеров, М. Врубель), укр. (В. Замирайло, М. Пимоненко, С. Костенко) та польс. (В. Котарбинський, П. Сведомський) художники під заг. керівництвом проф. А. Прахова. В. Васнецов здійснив розпис гол. нефа, в якому, крім реліг. сюжетів («Богоматір з немовлям», «Євхаристія»), значне місце відведено істор. композиціям («Хрещення киян», «Хрещення Володимира») та портретам канонізов. істор. діячів (князів Михайла Тверського та Михайла Чернігівського, Нестора Літописця). На перепоні гол. вітваря — ікони «Христос», «Богоматір на троні з немовлям на колінах», ікони із зображенням князів Володимира, Олександра Невського, княгині Ольги; на парусах — зображення євангелістів. М. Нестеров створив ікони для дияконника і жертовника (серед них — істор. портрети, ікона «Варвара Великомучениця»), твори для перепон вітварів 2-го поверху, композиції на стінах хорів («Різдво Христове» і «Воскресіння»), у хрещальні («Богоявлен-

ня»). За ескізами В. Васнецова на стовпах гол. нефа М. Нестеров зобразив князів Бориса і Гліба. У бічних нефах П. Сведомському належать композиції «Моління про чашу», «Таємна вечеря», «В'їзд в Єрусалим», «Суд Пилата», В. Котарбинському — «Вознесіння», розписи плафонів, «Створення світу». Розписи собору в єдине декор. ціле об'єднує орнамент на стінах, стовпах, арках, склепінні (розписували укр. майстри за ескізами В. Васнецова). Найчастіше повторюються мотиви пальмового листа, гірлянд із квітів, які переплітаються з хрестами і виноград. лозами. М. Врубель частково виконав орнамент пд. нефа, створив ескізи розписів В. с., які не було затверджено (зберігаються у Київ. музеї рос. мистецтва). С. Костенко намалював херувимів біля «Богоматері з немовлям», одного з ангелів у «Євхаристії» (другого написав О. Курінний), брав участь у створенні композицій «Хрещення киян», «Страшний суд». В. Замирайло виконав золотом слов'ян. написи на стінах, вітварі, арках, стелі і стовпах. М. Пимоненко написав дві ікони («Св. Анна» і «Микола Мірлікійський»). 1946–52 під керівництвом художника Л. Калениченка розписи реставровано. Прикрашає В. с. також мозаїка (в інтер'єрі її виконали венец. майстри; постаті Ольги, Володимира, Олександра Невського на фасаді — у С.-Петербур. мозаїч. майстерні). Вітварні стовпи різьблені з карарського мармуру, бронз. двері притвору виконано за ескізами А. Прахова (скульптори Р. Бах, Г. Залеман). Різьблені меблі для собору (комоди, столи, шафи) створили укр. нар. майстри.

Рекомендована література

1. Беретти А. В. О строящемся соборе во имя Св. Владимира в Киеве. К., 1884;
2. Прахов А. Киевский Владимирский собор: Докладная записка о художественных работах в соборе. К., 1896;
3. Дедлов В. Л. Киевский Владимирский собор и его художественные творцы. Москва, 1901;
4. Александровский И. В. Собор Св. Владимира в Киеве: сооружение собора. Внешний вид собора, отделка его. Картины Васнецова, картины Нестерова, Сведомского, Котарбинского. Орнамента (и проч.). 6-е изд. К., 1905;
5. Корольков И. Н. Монография по Владимирскому собору. К., 1910;
6. Царьова М. В. Кам'яний свідок. К., 1968.

О. Н. Саган

Бібліографічний опис:

Володимирський собор у Києві / О. Н. Саган // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-27808>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).